

21 Οκτωβρίου 2013

Η αναίμακτος του Πολυγύρου απελευθέρωσις [1]

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

† Παναγιώτης Στάμος

Κατα τας κρίσιμους περιστάσεις της Χαλκιδικής ο μητροπολίτης Κασσανδρείας Ειρηναίος εφάνη δεξιός οιακοστρόφος του σκάφους αυτής και εις ασφαλή λιμένα τούτο ωδήγησε. Ούτω κατά το 1912 συνετέλεσε δια της συνέσεώς του να απελευθερωθεί αμαχητί ο Πολύγυρος, αποστείλας τους εν αυτώ Τούρκους στρατιώτας εις Θεσσαλονίκην και μην γίνωσιν εν αυτώ πολεμικά επιχειρήσεις, ως επεθύμουν οι Έλληνες αντάρται, τούτο εγένετο ως εξής: Λόγω της ραγδαίας προελάσεως των ελληνικών στρατευμάτων προς την Θεσσαλονίκην και της εν τω Αιγαίω κυριαρχίας των Ελλήνων, οι εν Χαλκιδική Τούρκοι φοβούμενοι αποβάσεις των Ελλήνων, συνεκέντρωσαν τας εν αυτή φρουράς αυτών, εκτός της εις βόρειον Χαλκιδικήν εν Ισβόρω ευρισκομένης, προς ασφάλειαν εις Πολύγυρον. Ούτω συνεκεντρώθησαν εις τους στρατώνας αυτού περί τους δύο χιλιάδες έφεδροι (ρεντίφηδες), εις δε την ύπαιθρον εκυριάρχει το υπό τον ανθ/γόν Βασίλειον Παπακώσταν ολιγάριθμον ελληνικόν σώμα εξ 60-70 περίπου Ελλήνων ανταρτών.

Τουρκική δύναμις εξ ιππικού και πεζικού αποστελλομένη εκ Πολυγύρου εις Ισβορον προς ενίσχυσον της εκεί φρουράς, συμπλακείσα τη 10η Οκτωβρίου εις τον Χολομώντα μετά των Ελλήνων ανταρτών διελύθη, φονευθέντος και του Έλληνος οπλαρχηγού Σωτηριάδου ή καπετάν Τρομάρα. Ετέρα τουρκική φρουρά ερχόμενη

προς ενίσχυσιν των εν Πολυγύρω Τούρκων, εις Ρεσιτνίκια, νυν Άγιον Πρόδρομον, προσεβλήθη υπό των ημετέρων και διελύθη, των εις το χάνι αυτού οχυρωθέντων καέντων, περί την 20ήν Οκτωβρίου.

Πάντα ταύτα είχον συντελέσει εις το να απολέσωσι οι εν Πολυγύρω Τούρκοι τελείως το ηθικόν αυτών και πανικοβληθώσι. Τούτου επωφελούμενος ο Μητροπολίτης συνέστησεν εις εμπίστους αυτώ κατοίκους Πολυγύρου και των πέριξ χωρίων να εμφανίζονται καθημερινώς προ του Καϊμακάμη Χεβχίμ Βέη και να αναφέρωσιν εις αυτόν, ότι εις τους έξω του Πολυγύρου αγρούς και εις τον Χολομώντα είναι πλήθος Ελλήνων ανταρτών «κάθε κλαρί και αντάρτης» οίτινες αφαιρούν εξ αυτών τα τρόφιμα και λέγουν ότι θα επιτεθούν κατά του Πολυγύρου.

Η εντολή εξετελέσθη, πολλοί δε χωρικοί προσερχόμενοι καθημερινώς προ του Καϊμακάμη, προσκλαίοντες εζήτουν στρατιώτας ως συνοδούς δια να μεταβούν εις τας εργασίας των και συμβουλάς αν πρέπει να δίδουν τρόφιμα εις τους αντάρτας, που είναι πάρα πολλοί και θα κτυπήσουν, ως λέγουν, τον Πολύγυρον.

Ο Καϊμακάμης εν αμηχανία ευρισκόμενος εκάλεσεν τον Μητροπολίτην εις σύσκεψιν και λήψιν πληροφοριών. Ο Μητροπολίτης τον εβεβαίωσεν ότι και η Ιερά Μητρόπολις έχει τοιαύτας πληροφορίας και τον παρακάλεσε να λάβη μέτρα ασφαλείας διά τους εκτός του Πολυγύρου εργαζομένους. Επί παρουσία δε του Μητροπολίτου κάτοικος Ταξιάρχου με μεγάλην επιτηδειότητα ανέφερεν τα αυτά.

Ο Καϊμακάμης πεισθείς πλέον περί της αλήθειας των καταγγελλομένων, κατόπιν της διαβεβαιώσεως του Μητροπολίτου και της συμπλοκής του Χολομώντα, η εν Αγίω Προδρόμω δεν είχε εισέτι γίνει, είπεν εις τον Μητροπολίτην: «Δεσπότη Εφέντη, η εξουσία εξέφυγε των χειρών μας και περιήλθεν εις Υμάς. Παρακαλώ να έρθετε εις επαφήν μετά των Ελλήνων, δια να μάθετε τας διαθέσεις των και να περιφρουρήσετε τα χαρέμια μας».

Ο Μητροπολίτης επιτυχών του ποθουμένου έσπευσεν εις συνάντησιν του Βασ. Παπακώστα εις τον Άγιον Πρόδρομον, εν ω εγένετο η συμπλοκή μετά των Τούρκων και αφού εγνώρισεν εις αυτόν τα μετά του Καϊμακάμη διαμειφθέντα, υπέδειξεν ότοι είναι ασύνετος η μελετωμένη κατά του Πολυγύρου επίθεσις εναντίον δισχιλίων καλώς εξοπλισμένων Τούρκων, ήτις θα επιφέρει αιματοχυσία και θα είναι αδήλου εκβάσεως, συνέστησε δε να αναμείνωσιν εις το εξωκκλήσιον Πολυγύρου Προφήτης Ηλίας και να υποδείξει εις αυτόν τι να πράξωσιν, όπερ ούτος απεδέχθη.

Επανελθών και επισκεφθείς τον Καϊμακάμην τω είπε: «Καϊμακάμη Εφέντη επί πεντακόσια έτη εζήσαμεν Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι αρμονικώς εν τη Χαλκιδική και δεν πρέπει τώρα να τα χαλάσωμεν και να χυθεί αίμα. Η νίκη εις τον παρόντα πόλεμον δεν θα εξαρτηθεί από την νίκη των Τούρκων ή των Ελλήνων εν Πολυγύρω αλλά από την νίκη των τακτικών στρατευμάτων της Ελλάδος ή της Τουρκίας κατά τας συγκρούσεις αυτών. Έχω την καλήν διάθεσιν να προστατεύσω τα χαρέμια σας και την ζωήν όλων σας, δεν γνωρίζω όμως αν θα το κατορθώσω, κατόπιν των διαθέσεων τας οποίας είδος εις τους Έλληνας, οι οποίοι ετοιμάζονται, ως λέγουν, προς επίθεσιν εξ όλων των σημείων κατά του Πολυγύρου. «Και τότε τι πρέπει να γίνει;» ερωτά ο Καϊμακάμης. «Φρονώ, απαντά ο Μητροπολίτης, ότι η σύνεσις επιβάλλει στρατός και αρχαί να καταφύγετε εις Θεσσαλονίκην, έως ου ησυχάσωσι τα πράγματα». «Δύσκολον τούτο, απαντά ο

Καϊμακάμης, διότι απαιτούνται δια την μεταφοράν διακόσια υποζύγια ζώα και υπάρχει κίνδυνος των επιθέσεων των ανταρτών καθ' οδόν».

«Υποζύγια, απαντά ο Μητροπολίτης, υπέρ τα διακόσια θα έχω εις την διάθεσίν σας αμέσως άύριον. Προς ασφάλειά σας δε θα τεθώ εγώ επί κεφαλής και θα ματαιώσω πάσαν επίθεσιν». Συγκατατεθέντοις του Καϊμακάμη, τη πρωίαν της επομένης, 22αν Οκτωβρίου 1912, κατέφθασαν, εντολή του Μητροπολίτου, εκ των πέριξ χωρίων, ίδια των Βραστών, εις τον Πολύγυρον, υπέρ τα διακόσια υπό σάγμα ζώα. Αι τουρκικαί αρχαί επιβιβάσασαι επ' αυτών γυναικόπαιδα και αποσκευάς, ανεχώρησαν μετά των στρατιωτών και χωροφυλάκων αυτών, προπορευομένου εφίππου του Μητροπολίτου μετά του προκρίτου Αθαν. Σαμαρά διά Θεσσαλονίκην.

Όταν δε η φάλαγξ των αποχωρησάντων Τούρκων έφθασεν εις την τοποθεσίαν Καστρί, ευρισκομένη εις απόστασιν μιάς και ημισείας ώρας νοτίως του Πολυγύρου, ο Καϊμακάμης ηυχαρίστησεν τον Μητροπολίτην και παρεκάλεσε αυτόν να επιστρέψη αφούν δεν υπήρχε πλάον κίνδυνος επιθέσεως, Ο Μητροπολίτης μετά του Αθαν. Σαμαρά επέστρεψεν εις Πολύγυρον και ειδοποίησεν τον ανθ/γόν Βασ. Παπακώσταν, ον χαρακτηρίζει εις έγγραφόν του με ημερομηνίαν 1-4-1015, «ως αξιωματικόν εγνωσμένης αφιλοκερδίας, τίμιον και ιπποτικόν, καλόν φίλον και πολλά μοχθήσοντα υπέρ της απελευθερώσεως της Χαλκιδικής», να εισάλθει μετά των ανδρών του εις τον Πολύγυρον. Οι Έλληνες αντάρται εισελθόντες εις τον Πολύγυρον εγένοντο ενθουσιωδώς και στοργικώς δεκτοί υπό του Μητροπολίτου και του λαού, παρισταμένων και των δύο μόνον εναπομεινάντων εν αυτώ Τούρκων, του Ανακριτού και του Προέδρου του Δικαστηρίου. Ούτοι ιδόντες το ολιγάριθμον των Ελλήνων ανταρτών, παρά τας περί του αντιθέτου πληροφορίας, είπον: «Ηθέλησεν ο Αλλάχ να καταλάβετε τον Πολύγυρον. Ούτως εξεπληρώθη προαιώνιος πόθος του Πολυγύρου. Όνειρα γενεών πραγματοποιήθησαν και μετά πέντε αιώνας η διοίκησις αυτού ήτο εις Ελληνικάς χείρας.

[1]Απόσπασμα από το βιβλίον του αείμνηστου Παν. Στάμου: Ο μητροπολίτης Κασσανδρείας Ειρηναίος (18631945). Βιογραφία. Αθήναι 1992.

Πηγή: Παγχαλκιδικός Λόγος [www.panchalkidikos.gr], Περιοδική Έκδοση Παγχαλκιδικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης «Ο Αριστοτέλης», τεύχος 12ο, Ιούλιος-Αύγουστος-Σεπτέμβριος 2012.

